

(Rozh. ze dne 21. ledna 1919, Rv I 26/19.)

Žalobě banky A na firmu B o přiměřenou slevu z kupní ceny za dodané semeno pro jeho vadnost čelila žalovaná firma mimo jiné obranou, že žalující banka, zcizivši dále semeno v době, kdy o jeho vadnosti již věděla, zřekla se nároku ze správy.

Všechny tři stolice uznaly řečenou obranu neopodstatněnou, nejvyšší soud z těchto

důvodů:

Otázka, zda ten, kdo správu na druhém žadateli jest oprávněn, zciziv dále věc nároku toho pozbývá, může arcíť býti pochybnou v případech, kde nárok ze správy čelí k úplnému zrušení smlouvy a kde tudíž ten, kdo správy se domáhá, zbavuje se zcizením možnosti, by, jak na něm jest, věc druhé straně vrátil. O tento případ však v tomto sporu nejde. Žaloba směřuje k umenšení ceny tržové a není ani žalující banka povinna zboží vrátiti, ani žalovaná firma oprávněna zboží zpět požadovati. Podržení nebo další zcizení zboží kupitelkou vzájemných práv a závazků stran se nedotýká a nelze proto z té okolnosti, že žalující banka, zcizivši zboží teprve po době, kdy jeho vady seznala, o sobě nikterak ještě dovozovati, že zřekla se tím nároku na zmenšení ceny tržové. Jest tudíž okolnost, kdy žalující banka zboží dále zcizila, zejména, zda učinila tak v době, kdy již o jeho vadě věděla, pro tento spor bezvýznamnou a nebylo třeba, o této okolnosti důkazy prováděti, a jest i případný omylný předpoklad odvolacího soudu po této stránce veskrze nezávažným.

Čís. 17.

Obíráti se s otázkou viny na neplatnosti manželství obhajci svazku manželského nepřísluší.

Pokračování v manželství (§ 96 obč. zák.) znamená pouze pokračování v tělesném obcování manželů. Je-li tedy jeden z manželů stížen překážkou dle § 60 obč. zák., nemůže býti o pokračování v manželství po rozumu § 96 obč. zák. řeči.

(Rozh. ze dne 21. ledna 1919, Rv I 31/19.)

A žalovala svého manžela B o neplatnost manželství z důvodu překážky dle § 60 obč. zák. — Soud první stolice (krajský soud v Chrudimi) prohlásil manželství mezi stranami uzavřené z viny manžela neplatným. Důvody: Žalobní návrh, směřující k prohlášení manželství neplatným, opírá se o překážku fysické nemohoucnosti žalovaného k povinnostem manželským ve smyslu § 60 obč. zák. Na základě přednesu žalobkyně i žalovaného a především na základě srovnalého nálezu a posudku soudních znalců lékařů zjišťuje soudní dvůr, že žalovaný jest trvale nezpůsobilý k souloži a že nezpůsobilost tato stávala již v době sňatku a jest trvalá. Nehledě tedy k srovnalému přednesu stran, jest důkaz o nemohoucnosti k povinnosti manželské proveden ve smyslu §§ 99, 100 obč. zák. znalci lékařů, kteří na základě nálezu podali dobré zdání, že u žalovaného trvá a v době sňatku trvala nezpůsobilost soulože i plození. Tím jest dána překážka manželství v § 60 obč. zák. uvedená a jest bez významu tvrzení obhajce svazku manželského, že sporné strany delší

dobu v manželství žili; neboť sám žalovaný tvrdí, že mezi nimi k souloži vůbec nedošlo, jelikož týž asi od 56. roku věku svého jest soulože vůbec neschopen. Návrhu žalobnímu slušelo tudíž vyhověti, manželství za neplatné prohlásiti a zároveň vyřknouti, že na neplatnosti vinu má žalovaný, v jehož osobě překážka manželská vznikla, neboť, ač žalovaný v době uzavření sňatku o překážce té věděl, přece manželce přesně a jasně o ní se nezmínil. Žalovaný ovšem tvrdí, že manželka vzhledem na jeho pokročilý věk s nezpůsobilostí jeho k souloži počítati mohla a že jí také před sňatkem naznačil, aby na požitky pohlavní nároků nečinila, avšak sám tvrdí, že není vyloučeno, že slovům jeho neporozuměla, z čehož soudní dvůr zjišťuje, že žalovaný o své nezpůsobilosti k souloži určité se nevyslovil a tudíž neplatnost manželství zavinil. — O d v o l a c í s o u d (vrchní zemský soud v Praze) k odvolání obhajce svazku manželského tento rozsudek v podstatě z těchže důvodů potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání obhajce svazku manželského.

Důvody:

Dovolání obhajce svazku manželského, které se opírá o dovolací důvody č. 2 a 4 § 503 c. ř. s., nelze přiznati oprávněnosti. Vytýkaná neúplnost odvolacího řízení shledává se v tom, že nebyl připuštěn důkaz výsledkem stran o té okolnosti, že žalovaný již před sňatkem upozorňoval na svou pohlavní neschopnost, a pak, že nebylo zjištěno, zdali žalobkyně není stížena toutéž překážkou manželství, která u žalobce byla vskutku shledána. Než odvolací řízení netrpí vadou neúplnosti, pak-li důkaz shora uvedený byl pomínut, vztažně svrchu uvedená okolnost nedošla zjištění. Okolnosti k důkazu nabídnuté byly by snad důležitými při posouzení otázky, který z manželů nese vinu na neplatnosti manželství a zdali nemá stejné viny i žalobkyně. Než otázka viny, v prvé stolici v neprospěch žalovaného rozhodnutá, nebyla ani předmětem úvahy stolice druhé, nebyvši žalovaným jediné k tomu oprávněným vzata v odpor. Nepřísluší pak obhajci svazku manželského, aby se v opravném řízení s tímto předmětem zabýval. Předmět ten jest vyjmut z jeho pravomoci úplně, i sa ponechán úvaze stran samých, zdali dotyčné rozhodnutí soudu míní bráti v odpor či ne. Žalobu vznesla v tomto případě pouze manželka žalovaného s poukazem na překážku manželství v § 60 obč. zák. uvedenou a při ústním přelíčení tento sám na svou impotenci poukázal. Tuto překážku platného manželství oba nižší soudy bezvadně zjistily a tím věc došla pro manžely jako sporu strany svého rozřešení, zvláště když žalovaný, jak již vytknuto, věci rozsudku soudu prvního opravného prostředku nepoužil. Mínil-li ale obhajce svazku manželského vytknutím nedostatku odvolacího řízení také k tomu poukázati, že žalobkyně, byvši nastávajícím manželem svým na to upozorněna, že jest stížena impotencí, pozbyla tím práva, platnosti manželství odporovati, pak přehlíží, že žalovaný sám při svém dne 22. června 1918 k informaci konaném výslechu pouze tvrdil, že před svatbou upozorňoval nevěstu na to, že jest starší člověk, aby nečinila žádných nároků na požitky pohlavní. Takovéto prohlášení neznamená však již přiznání k úplné pohlavní neschopnosti, spíše jen upozornění, že u nastávajících manželů pohlavní styky jejich snad ani nenastanou. Dovolací důvod § 503 č. 2 c. ř. s. tudíž padá. Dle

mínění obhajce svazku manželského jest sporná věc omylně právně proto rozsouzena, poněvadž nevzato zřetele k okolnosti, že žalobkyně, trvající v manželském svazku delší dobu i po seznání, že žalovaný k souloži jest neschopen, mlčky na jevo dala, že se vzdala práva odporovati neplatnosti manželství ze soukromoprávní překážky § 60 obč. zák. Než právem i odvolací soud této námitce, případně k dotyčnému odvolacímu důvodu nepřihlížel. Připustiti jest, že dle § 96 obč. zák. pouze strana bez viny jsoucí může žádati za prohlášení neplatnosti sňatku manželského, že však i tato ztrácí tohoto práva, pakli »v manželství pokračovala.« Toto pokračování v manželství sluší však vykládati jen tak, že znamená pokračování v tělesném obcování manželů. Tohoto předpokladu však zde není, poněvadž na jisto postaveno jest, že žalovaný již před sňatkem byl k souloži neschopným, během několikaměsíčního manželského spoluzití k souloži vůbec nedošlo, tedy o nějakém zákonem vyžadovaném »pokračování v manželství«, to jest v manželském tělesném obcování, řeč býti nemůže. Že by manželka před sňatkem se byla dozvěděla o oné tělesné vadě manželově, obě nižší stolicе právem vyloučily. Nelpí tedy na ní žádná vina. Rozsudek soudu odvolacího odpovídá tudíž zákonu, pročež ani druhým a posledním dovolacím důvodem § 503 č. 4 c. ř. s. stížen není. Slušelo proto dovolání jako bezdůvodné zamítnouti.

Čís. 18.

Předčasná výpověď nájemní smlouvy s určitou dobou trvání, vyměněná pro případ, že by při devaluaci měny za nájmu nebylo zaplacenó nájemné v takové peněžité hodnotě, jež rovná se měně dočasně pokleslé tak, by nájemné nedoznalo ztenčení, jest jen tehdy přípustnou, oznámil-li pronajímatel nájemci, že a oč pro pokles měny více na nájemném požaduje.

(Rozhodnutí ze dne 21. ledna 1919, Rv I 59/19.)

Smlouvou ze dne 22. července 1913 propachtovali žalobci žalovaným na dobu ode dne 1. listopadu 1914 až do dne 31. ledna 1926 více pozemku s příslušnými obytnými a hospodářskými budovami. V pachtovní smlouvě stanoveno mimo jiné toto: Článek 3., poslední odstavec: »Za jakékoliv devaluace měny nebo změny bankovní valuty, která by po čas tohoto pachtu nastati mohla, jsou páni nájemci vázáni, pachtovné vždy v takové peněžité hodnotě spláceti, která se nynější rakouské korunové měně rovná, tak sice, by suma pachtovného žádného ztenčení nevzala.« Článek 22.: »Kdyby páni nájemci některému ze závazků, jim touto smlouvou uložených, včas nebo přesně nevyhověli nebo v této věci danému jim se strany pronajímajících vyzvání nejdéle během 4 neděl nevyhověli, jest strana pronajímající nejen oprávněna, ihned zaplacení resp. jinaké plnění a náhradu škody vymáhati, ale i smlouvu nájemní 1. července dotyčného roku pololetně vypověděti.« Opíraje se o tato ustanovení pachtovní smlouvy a tvrdíce, že pachtěři, ač nastala devaluace korunové měny, nezachovali se dle článku 3. poslední odstavec smlouvy, vypověděli propachtovatelé pachtěřům dne 21. června 1918 pacht od 1. července 1918 k vyklizení a odevzdání dnem 1. ledna 1919. — K námitkám pachtěřů prohlášena mimo soudní výpověď všemi třemi stolicemi za zrušenou, p r o c e s n í m s o u-